

Tilbage til Hollywood

*Hvem myrdede de gamle tegnefilm og det gamle Hollywood?
Robert Zemeckis har sat en privatdetektiv af den gamle skole på sagen*

af Jakob Stegelmann

Hvem snørede Roger Rabbit er på mange måder en selvmodsigelse, men netop deri ligger en stor del af dens charme og dermed også en del af årsagen til at man så villigt bærer over med fejl og mangler. Hvem kan vel ikke på en eller anden måde holde af en lang spillefilm, der i et og alt er formet som en hyldest til den korte amerikanske tegnefilm fra den 'gyldne' periode, produceret i et helt usædvanligt samarbejde mellem to konkurrerende moguler, Spielbergs Amblinselskab og The Walt Disney Company. Og med en hel horde af de klassiske figurer i små og større cameoroller.

Historien er en tynd bagatel om tegnefilmfiguren Roger Rabbit og hans kvaler, da han bliver anklaget og eftersøgt for mordet på ejeren af den legendariske fabrik ACME. Hans motiv skulle være jalousi, men hele affæren er i virkeligheden et cover-up: den onde politikommisær Doom er ifærd med at opkøbe hele Toontown, byen hvor alle tegnefilmfigurerne bor, så han kan bygge en motorvej henover den.

Miljøet

Filmens egentlige clou er derfor ikke denne intrige, men derimod det miljø, den er placeret i. Robert Zemeckis har omhyggeligt skabt et fiktivt hjørne af Hollywood i fyrrerne. Her kører endnu sporvogne, store flotte røde sporvogne, og tegnefilmstudierne er en anerkendt realitet – omend de ikke nyder den samme anseelse som de 'rigtige' studier. Tegnefilmfigurerne har deres egen bydel, og når de opholder sig udenfor den, i studierne eller blandt mennesker, er de andenrangs væsener. Det hele fungerer præcis som de meta-tegnefilm, både Chuck Jones og Tex Avery udfoldede sig i. Figurerne er skuespillere på kontrakt. De har forlængst forladt tegnebordet og kastet sig ud i den virkelige verden.

Sporvognene er heller ikke medtaget som en kuriøs detalje for at skabe kolorit: ligesom de oprindelige tegnefilm er også sporvognen en uddød race fra en mere uskyldig, mere enkel og mere optimistisk tidsalder – en tidsalder på grænsen, eller om man vil, ved afgrunden til, den strømlinede epoke, halvtredserne og tresserne blev.

Med disse smukke, nymalede, røde sporvognes markante plads i filmen har Zemeckis søgt at understrege sit egentlige forehavende: at gøre opmærksom på og hylde en kunststart, som både filmbranchen og kritikerne var alt for hastige med at lade i stikken.

Roger Rabbit selv er ganske vist en helt ny figur, men han er ikke original: han er modeleret over alle arketyperne fra de korte cartoons. Der er både lidt Tom, lidt Sylvester og lidt Daffy i ham. Han er designet som en blanding af det rappe, lidt grove Warner Bros-design omkring 1940 (Bob Clampett, navnlig) og det blødere, venligere MGM-design

fra samme periode (Harman & Ining, iblandet Hanna & Barbera – eller omvendt). Han er, i kraft af denne blanding, en ujævn og ikke altid lige vellykket figur, men han er tro mod sit ophav, og han går fint i spænd med sine veteran-co-stars – og sin menneske-medspillere.

Live action-hovedpersonen, en fallet detektiv, spilles til gengæld med overraskende sikkerhed af Bob Hoskins: Ikke at man betvivler hans evner, det overraskende ligger i, at hans samspil med Roger fungerer bedre end noget tilsvarende tilfælde i filmhistorien. Med ufattelig præcision gennemspiller han til tider meget svære scener, kommunikerende og i fysisk kontakt med en ikke-eksisterende kanin, der først blev animeret efter optagelserne. Ikke eet sted når man at fange ham i forkert synsretning – og ikke eet sted vakler han, så illusionen brydes.

Det har naturligvis hjulpet på virkningen, at filmen, efter endt live action-

optagelser og færdig-animering, blev sendt videre til Industrial Light & Magic i Marin County, hvor figurernes kanter blev tilføjet highlights og skygger, så overgangen mellem figur og live action-baggrund blev så diffus og dermed så troværdig som muligt. Men denne tekniske finesse ville kun have hjulpet lidt, hvis ikke Hoskins og Roger spillede så perfekt sammen.

Kaninen

Animationen er ikke, som man måske skulle tro, foretaget hos Disney – eller hos det tidligere Spielberg-tilknyttede Sullivan-Bluth – men derimod et helt tredje sted, hvor navnlig den løsslupne animation fra de gamle kortfilm altid

Hahn, og han udførte det meste af animationen i London. Det skal have været lidt af et hestearbejde at finde folk, der kunne kaste sig helhjertet ind i den gamle cartoon-stil, og det viste sig, at denne stil, som mange har troet er mindre krævende, fordi dens disciplin ikke er så stram, kostede blod, sved og tårer at arbejde med. Produktionen var flere gange i fare, fordi Zemeckis og Williams ikke var tilfredse. Og man aner, at de har godkendt mange scener, hvor animationen ikke er altfor tydelig eller altfor udtryksfuld.

Som animeret figur er Roger således uoriginal, og der er også mange ujævnheder i hans optræden. Man mærker, navnlig i den lille tegnefilm, der indle-

drig lavet i farver (og i de vulgære farveversioner, visse TV-stationer har sendt, er den gamle Boop-animation forenklet og grimt koloreret af japanere).

Alle de øvrige tegnede figurer er løftet direkte fra den klassiske tid. Dooms væsler er således fra den vellykkede, men ret oversete *Adventures of Mr. Toad* (en halvtimes-film fra Disney, 1949), Jessicas band er kragerne fra *Dumbo* (1941) og tegnefilmstudiet myldrer med bifigurer fra *Fantasia* (1940) og kasser med levende lydeffekter (lånt fra Averbys *The Cat That Hated People*). Og så er der alle de genkendelige gæstestjerner. Der er noget på en gang epekegørende og vemodigt over at se Daffy og Anders And optræde sammen i et nightclub act, særlig da det hele slutter i et futilt, voldsomt slagsmål. Droopy er ikke særlig godt ramt, tegnemæssigt, men han fungerer godt som elevatorfører i Toontown, og det er pudsigt at se Bugs Bunny og Mickey Mouse sammen i et faldskærmsgag. Ifølge kontrakten mellem Warner Bros. og Disney skulle Bugs og Mickey være med i eksakt samme scenelængde: tegnefilmfigurerne fra den klassiske tid er idag ligeså varme properties som stjerner af kød og blod.

Hele scener er direkte taget fra klassikere, men det er småting, som velsagtens mest er plantet til ære for buffs. I Toontown, f.eks., dukker hele indledningen med polimanden og børnene fra *Tortoise and the Hare* (1934) op i baggrunden.

Som tegnefilm i spillefilmslængde er det svært at rangere *Hvem snørede Roger Rabbit* – den har intet dybsindigt eller smukt på hjerte, for den sværger jo netop til det uprætentiøse, der var kortfilmernes fornemste kendetegn. Den har heller ikke en gribende historie, som sådan, og den bliver aldrig rigtig så nervepirrende til slut, som Zemeckis gerne vil have. Den er altså ikke nogen *Pinocchio*, eller blot en *Hund og Hund Imellem*. Men det er en så kærlig og så konsekvent gennemført hyldest, at den varmer om hjertet hos alle os, der stadig tror på, at de eneste rigtige tegnefilm er Disneys lange – og så alle de korte fra Fleischer, Warner og MGM.

Hvem snørede Roger Rabbit?

Who Framed Roger Rabbit? USA 1988. Instr: Robert Zemeckis. Manus: Jeffrey Price, Peter S. Seaman, efter Gary K. Wolfs bog *Who Censored Roger Rabbit?* Foto: Dean Cundey. Klip: Arthur Schmidt. Musik: Alan Silvestri. P-design: Elliot Scott. Animation-instr: Richard Williams. Prod: Steven Spielberg, Touchstone. Medv: Bob Hoskins (Eddie Valiant), Christopher Lloyd (Dommer Doom), Joanna Cassidy (Dolores), Charles Fleischer (Roger Rabbits stemme), Stubby Kaye (Marvin Acme). Udl: Warner-Metronome. 103 min.

har stået i høj kurs. Richard Williams blev i tresserne hyldet som en ny Disney, men hans karriere fik aldrig det løft, han havde brug for. (Tresserne var en grum tid for tegnefilmen). Han er elev af folk som Art Babbitt og Ken Harris, animatorer, der aldrig har holdt sig så hårdt til den tegnemæssige disciplin, som Disney krævede, men som alligevel har de grundliggende Disney-træk i blodet. Oprørere, som aldrig rigtig har formået at svinge deres ophav. Babbitt var Disney-mand, med Goofy som speciale, Harris en af de faste på Warner Bros., hvor han i mange år var ryggraden i Friz Frelengs stilrene, produktive unit.

Williams er derfor en mand, der sværger til all things Disney – som basis for en personlig kunstnerisk udvikling. Desværre har han aldrig ført sin udvikling helt frem til noget ideelt, og denne lidt frustrerede ambivalens mærkes også i *Hvem snørede Roger Rabbit*. Williams holdt sig til en forholdsvis lille stab, under ledelse af Disney-studiernes Don

der historien, at han er splittet mellem mange personligheder og i alt for høj grad afhængig af omgivelserne. Han har ikke den udstråling, der gjorde f.eks. Daffy eller Bugs Bunny i stand til at overleve scener helt uden baggrund – som stand up comedians i direkte kommunikation med publikum.

Klassikerne

Til gengæld er filmens anden 'nye' figur, pigen Jessica, et fund. Hendes model er tydeligvis Preston Blairs berømte Rødhætte fra Tex Averbys fremragende ulveserie på MGM, men hun har fået et stænk erotisk elegance, som Blair aldrig rigtigt formåede at give Rødhætte. Rødhætte var nok smart, men også noget bastant, mens Jessica med Veronica Lake-hår og Kathleen Turner (ukrediteret) stemme er en tegnefilm-vamp, der også kan få firsernes ulve op af stolen. I den natklub, hvor hun optræder, er Betty Boop den lidt vemodige cigaret-pige, i sort-hvid, naturligvis, for Betty blev al-